

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
t.a.v. ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en voor Langdurige Zorg en Sport
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Datum: 27 maart 2023
Referentie: BR245

Betreft: zorgen over financiële ontwikkelingen in de gezondheidszorg

Geachte heer Kuipers en mevrouw Helder,

Langs deze weg willen wij, accountants van zorgaanbieders (NBA/Coziek) en banken (NVB/WGGZ) betrokken bij de Nederlandse zorgsector, onze zorgen met u delen over de financiële ontwikkelingen bij zorginstellingen in het algemeen, en de GGZ-sector in het bijzonder¹. Wij zien de financiële resultaten van veel zorgaanbieders snel verslechteren vanwege de hoge energiekosten, inflatie, arbeidsmarkttekorten en aangepaste CAO's, die vertraagd en slechts gedeeltelijk gecompenseerd worden. Deze ontwikkelingen kwamen ook aan de orde in een gezamenlijke bijeenkomst medio december bij de NZa. Als gevolg van die ontwikkelingen verwachten wij dat een aanzienlijk aantal zorginstellingen de boekjaren 2022 en 2023 zal afsluiten met een negatief resultaat. De consequentie daarvan kan zijn dat een aantal zorginstellingen niet aan de voorwaarden in de financieringsovereenkomst kan voldoen. Dat hoeft op zichzelf nog niet problematisch te zijn als er voldoende mogelijkheden zijn voor instellingen om het financiële tij in de komende jaren te keren. Met name dáár zit onze zorg en vooral als het gaat om de GGZ-sector. Op basis van onze huidige kennis en inzichten vinden wij het niet aannemelijk dat de financiële problemen van kortdurende aard zijn en hebben wij bredere zorgen rondom de continuïteit van de sector.

Kip/ei-probleem?

De financieringsovereenkomsten met de banken vereisen een jaarrekening en bestuursverslag met een goedkeurende controleverklaring (gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling) van de accountant, waarbij ook het continuïteitsperspectief beoordeeld wordt. De accountant verklaart daarmee dat de gepresenteerde cijfers een getrouwe weergave zijn van de financiële positie van een instelling, er van uitgaande dat de activiteiten kunnen worden voortgezet. Het moment dat accountants besluiten moeten nemen over de door besturen opgestelde en door raden van toezicht goedgekeurde jaarrekeningen 2022 komt snel dichterbij. Als er onvoldoende zicht is op een structureel gezonde exploitatie van (GGZ-) instellingen kunnen accountants vervolgens geen goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening van een zorginstelling afgeven. Als een continuïteitsperspectief ontbreekt en/of als er grote twijfels (blijven) bestaan over die financiële gezondheid van bepaalde zorginstellingen, bestaat de kans dat banken voor deze zorginstellingen afzien van de mogelijkheid om eenmalig afwijking van de overeengekomen afspraken toe te staan (een zogenaemde 'waiver'). Met het verlenen van deze eenmalige afwijking op gemaakte afspraken, geeft de bank een zorginstelling de gelegenheid om financieel orde op zaken te stellen en accepteert (eventueel onder aanvullende voorwaarden) dat een zorginstelling tijdelijk niet aan de voorwaarden van zijn financieringsovereenkomst kan voldoen. Dit kan alleen als er voldoende zicht is op de tijdelijkheid van de financiële problemen. Er dreigt een zogenaamd 'kip/ei' probleem. Als de bank in een voorkomend geval niet bereid is om deze afwijking te verstrekken, kan de accountant vervolgens geen controleverklaring afgeven op basis van de continuïteitsveronderstelling. Als de accountant niet kan verklaren dat de cijfers een adequate weergave van de werkelijkheid zijn en continuïteit geborgd is, dan kan de bank geen afwijking verstrekken. Onzekerheid over de financiële positie en de continuïteitsveronderstelling kan verstrekkende

¹ Sectorcommissie Coziek, accountants van zorgaanbieders, van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en werkgroep gezondheidszorg van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB)

gevolgen hebben voor de zorginstelling en dus ook het zorgaanbod voor patiënten en cliënten. Voor alle ketenpartijen is dit een ongewenste situatie.

Waarom extra zorgen over de GGZ?

De GGZ heeft naast de inflatie en arbeidsmarkt problematiek ook te maken met de invoering van een nieuw bekostigingsmodel: het Zorgprestatiemodel. Het jaar 2022 werd gezien als een leer- en overgangsjaar. De praktijk is dat veel zorginstellingen nog steeds worstelen met de structuur van de zorgprestaties en de invoering in de declaratiesystemen. Vanwege het herinrichten van hun bedrijfsvoering, door softwareproblemen en de rol van softwareleveranciers en zorgverzekeraars in die vertragingen hebben veel instellingen lange tijd niet volledig kunnen factureren. Er zijn ook instellingen die de facturatie nog steeds niet goed op orde hebben. Als er al gefactureerd kan worden, is bovendien nog niet zeker dat de facturen allemaal gehonoreerd gaan worden door de betalende instanties. Dit kan onzekerheid geven voor de zorginstelling over de gerealiseerde omzet in 2022 en uiteraard ook bij accountants om op basis daarvan de jaarrekening vast te stellen, en een goedkeurende controleverklaring af te geven. Inmiddels raakt dit probleem ook 2023, doordat er nog geen vorm van compensatie of tariefscorrectie bekend is, mede door een onbedoeld ontstaan probleem in de wijze waarop indirecte tijd in de tarieven is verwerkt.

Dreigende beperkte ruimte voor duurzame transitie in de zorg?

De eerder genoemde marktomstandigheden (inflatie, energiekosten, arbeidsmarkt uitdagingen en CAO's) in combinatie met de gevolgen van de (vertraagde) invoering van het Zorgprestatiemodel is de reden dat onze zorg zich nu vooral richt op de GGZ-sector. Dat wil niet zeggen dat wij gerust zijn over de financiële ontwikkelingen in andere zorgsectoren, want daar zien wij vergelijkbare trends. Als de altijd al beperkte financiële rendementen, nog verder onder druk komen te staan hebben instellingen niet de financiële (noch mentale) ruimte om te investeren in transitie die nodig zijn. Wij verwijzen naar het IZA, maar denken bijvoorbeeld ook aan investeringen in digitalisering en in de verduurzaming van de bedrijfsvoering om te kunnen voldoen aan de Green Deal *Samen werken aan duurzame zorg*.

Hoe verder?

Tegen de achtergrond dat de stijgende kosten, voor zover wij weten, vertraagd en mogelijk slechts deels worden gecompenseerd op basis van landelijke afspraken en (GGZ-) instellingen verder afhankelijk zijn uitgestelde tariefaanpassingen (Zorgprestatiemodel) en van de uitkomsten van het lokale overleg met zorg contracterende partijen, willen wij graag een regiegesprek met u en uw ministerie aangaan om te overleggen wat nodig is om de continuïteit van zorginstellingen in deze dynamiek te behouden. Wij kunnen dan als banken en accountants onze reguliere rollen in het proces goed en verantwoord blijven spelen. Beschikbaarheid van goede zorg is een groot belang voor de hele samenleving en daar voelen wij ons als ketenpartijen mede verantwoordelijk voor.

Met belangstelling zien wij uw reactie tegemoet.

Met vriendelijke groet,

was getekend namens de besturen,

Medy van der Laan
Voorzitter NVB

Kris Douma
Voorzitter NBA

Kopie aan:
De Nederlandse ggz (NL GGZ)
Nederlandse Zorgautoriteit (NZa)
Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN)
Zorgverzekeraars Nederland (ZN)
Waarborgfonds voor de Zorgsector (WfZ)